

Dr hab. Marcin Wójcik, prof. nadzw. UŁ  
Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych

**„Reprezentacje przestrzenne” wsi.**  
**Koncepcja i wybrane zagadnienia badawcze**  
(streszczenie)

Seminarium w IRWiR PAN, 4 grudnia 2017 r.

Koncepcja „reprezentacji przestrzennych” ma stosunkowo długą tradycję rozwoju i w swych założeniach nawiązuje do prac H. Lefebvre, odnoszących się do mechanizmów wytwarzania przestrzeni. Punktami zwrotnymi w geograficznej interpretacji koncepcji „reprezentacji przestrzennych” były założenia sformułowane przez D. Harvey’a i E. Soja. Próbę przeniesienia koncepcji na grunt badań wsi podjął m.in. K. Halfacree w nawiązaniu do takich pojęć jak „lokalność” i „wiejskość”. Problem reprezentacji czyli „przedstawień” przestrzennych wsi postanowiono rozwinąć w ramach działań związanych z realizacją projektu naukowego NCN pt.: „Reprezentacje przestrzenne osiedli wiejskich w Polsce” (lata 2016-2018). Cele prowadzonych badań mają charakter metodyczny i poznawczy, ale także praktyczny. Po pierwsze, dążymy do sporządzenia katalogu typów „przedstawień przestrzennych” oraz sposobów ich analizy. Po drugie, charakter „przedstawienia” odnosimy do współczesnych procesów przemian przestrzennych (krajobrazowych) wsi związanych przede wszystkim z różnicowaniem się społecznym i ekonomicznym (m.in. problem rozwoju wielofunkcyjnego). Badania prowadzone są w skali lokalnej, a studiami przypadku są 22 wsie (osiedla wiejskie). W doborze przypadków do badań skorzystano z bazy obiektów - „Atlasu Historycznego Wsi”, który sam w sobie stanowi zbiór przedstawień przestrzennych (kanon rozplanowania wsi w Polsce). Wybrane do badania wsie prezentują jednocześnie różne położenie w przestrzeni przyrodniczej (regiony naturalne), historycznej i kulturowej (regiony historyczno-kulturowe) i ekonomicznej (regiony ekonomiczne). Celem badań jest także ukazanie współczesnego stanu tych miejsc, które, czego należy być świadomym, stanowiły w różnych epokach modelowe założenia przestrzenne, a których obecny kształt jest wypadkową różnych aktualnych i historycznych procesów społeczno-ekonomicznych (przez to stanowią swoisty zapis życia codziennego mieszkańców). Wytwarzanie przestrzeni (wsi jako „miejsc”) pozwala na wyróżnienie różnych form jej przedstawień, tj. kartograficznych (w tym obecnie cyfrowych), planistycznych, promocyjnych, percepcyjnych (stanów mentalnych) i innych. Ich zestawienie i porównanie pozwala odkryć to, co często jest niedostrzegalne, a co wpisuje się w próbę opisu kondycji współczesnych wsi, których krajobraz i ludzie tworzą razem specyficzne narracje przestrzenne.